

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Electionibus. Consilium XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

torum præstari possit: hæc enim strictior relaxatio in reliquis observationibus dictorum statutorum necessitatem relinquit, *l. Cum Prætor. D. De iudicis, l. Quod vero, cum l. seq. De legib.* Ita ut ex hac S. D. N. Papæ præsupposita voluntate de præstando juramento, de servandis statutis & consuetudinibus, & angustiore relaxatione, manifestè deprehendatur, suam Sanctitatem noluisse derogare dictis statutis: quippe contrarium studium, contrariaque cautio, consilium & voluntatem derogationis ea in parte omnino avertunt, *l. Cumpater 77. §. Titio in fin. de leg. 2.*

Et quamvis superius per D. Gregorium arrepta derogatoria clausula, effusis admodum & late patentibus verbis videatur esse concepta; ideoque vim specialis derogationis continere videatur, *Felin. in c. Nonnulli n. 10. De reser.* tamen limitari debet, ut scilicet per illam censetur derogatum juri & potestati cuiuscumque alterius collationis; item statutis & consuetudinibus, per quæ impediri quovis modo posset hæc Apostolica provisio dicto D. Gregorio de hoc Canonatu facta. Quo nullà ratione tendit hoc, de quo queritur, statutum; quod non ad impediendam hanc Apostolicam provisionem, aut arcendum provifum; sed magis ad eam juvandam & confirmandam pertinet: cum contineat expressam præsumptionem utilis & validæ provisionis; sed ejus virtute ac vigore provifus cogi possit ad præstandum hoc juramentum, si ad illius possessionem admitti desiderat: quod recusando, aut quo minus possit culpam præstando, ipse, non alius effectum suæ provisionis impedit, & damnum inde confurgens sibi imputare debet, *c. Damnum De R. li. 6.* Quæ est verò & genuina dictæ derogatoriae clausulæ ea in parte potestas: ut rectè & accurate has clausulas interpretatur & expendit Petrus Rebuffus, *in praxi benefic. part. 1. tit. De forma nove provisi. in verb. non obstantib. & seqq. aliquot clausulas.*

Quod proclivius certiusque dici potest ex eo, quod hæc Apostolica provisio non sit de beneficio reservatione corpori juris inclusæ reservato; hoc est apud Sedem Apostolicam in curia Romana vacante ex morte beneficiati in eadem curia, aut ex incompatibilitate, *c. 2. c. Statutum cap. præfenti De præben. lib. 6.* cujus generis beneficia, ut specialem notam habent, ita propter Pontificiæ potestatis & auctoritatis præminentiam in genere hujusmodi reservationis difficiliter Capituli statutis subjunguntur, facilisque etiam statutis quibuscumque Capituli derogant. Ut videre est in consuetudine Capituli de optione præbendarum; cui derogatum censetur per collationem seu provisionem Apostolicam de beneficio sic reservato vacante apud Sedem Apostolicam, *c. ult. vers. in præbendis De consuet. lib. 6.* Sed in proposito est questio de provisione Apostolica vulgari, communi, & ordinaria per concursum & præventionem, sine specie dictæ reservationis corpori juris inclusæ: per cujus generis provisionem, non censetur statutis Capituli in dubio derogatum, *d. cap. ult. in princ.*

Quæ igitur tam ampla derogatoria clausula inseritur in ea parte dictæ bullæ, quæ alterius cujuscumque de hoc Canonatu provisioni & potestati detrahitur, ut D. Gregorio in alio quocumque jure

impedimentum non præstetur, nullà ratione debet aut potest trahi ad alia, quæ provisioni impedimentum facere non possunt; sed rite provisio incumbunt, & omnino incumbere ex finali clausula dictæ bullæ præsupponitur, imò evidentè satis iungitur, solà relaxatione corporalis juramenti de servandis statutis facta, permiffa facultate illius præstandi per procuratorem. Quæ finalis clausula sic extensa, & restricta ad statuta & consuetudines Capituli, vel in primis referri debet ad necessitatem præstandi juramenti, quod solitum est exigi in receptione & admissione ad possessionem: ita ut quod pro cautione & augmento observationis statuti cautum invenitur, non debeat trahi ad illius restrictionem aut diminutionem, *l. Legata inutiliter De adimen. leg.* Posset in hac D. Gregorij contradictione aliquid probabilitatis constitui, si in hac bulla constituta, aut reservata alicui alicujus pensionis mentio facta esset, respectu cujus probabiliter videri posset tam generalis derogationis clausula adjecta, & ex illa derogatum statuto, quatenus exigitur juramentum de non permiffa nec permitenda oneratione præbendæ per pensionem aliquam: cui per clausulam tam indeterminatè adjectam in vna parte bullæ, quæ de provisione beneficii agitur, non potest censeri derogatum statuto: præsertim ea clausula, quæ præsupponit necessitatem servandorum aliorum statutorum, nec illorum relaxationem permittit, nisi quoad formam præstationis, ut per alium præstari possit, etiam eo casu, quo ex statuto contrarium eavetur: ut planè absurda & distorta nobis videatur quæcumque alia dictæ bullæ interpretatio. *Rebuff. in praxi benefic. part. 1. tit. de clausulis mandatorum nu. 51.*

His itaque & alijs per D. Advocatum Miroul satis exactè & acutè prolatis rationibus (quas bene collocatas brevitate studio non repetimus) adducimur, ut existimemus Venerabiles Dominos Decanum & Capitulum dictæ Ecclesiæ bono jure à D. Gregorio exigere hoc, de quo queritur, juramentum; & ei id libere recusanti, vel ex suo temerario facto præstari non volenti, rectè denegari receptionem & admissionem ad possessionem hujus canoniciatus & præbendæ. Ita tamen, ut si impedimentum, quod sibi temerè D. Gregorius iniecit consentiendo in reservationem pensionis sustulerit, hoc est pensionis extinctionem obtinuerit, sublato impedimento, admissionis & receptionis potestatem recuperare possit, *l. Est contra C. De nuptijs l. si ob turpem, & ibi Baldus De condit. ob turp. caus. c. post translationem De renuntiat. præstando hoc juramentum.*

De Electionibus.

S V M M A R I V M.

Coadjutoria

1. Sacerdotium obtineri non potest ante initium vicesimi quinti ætatis anni.
2. Coadjutoria in beneficio requirit eundem ordinem, quem ipsum beneficium.
3. Suppletio illegitima atque vitia gratiam beneficiale.
4. Aetas idonea probanda est per eam allegantem.
5. Coadjutoria sine consensu Capituli obtineri non potest.

6. Expressio

6. Expressio nominum capitularium omnium requiritur in actibus Capitularibus praedictis.
7. Coadiutoria simplex habet duntaxat effectum in vita coadiuti.
8. Verba ubique spectanda & non ultra illorum significationem trahenda.
9. 25. Gratia expectativa renuntiare censetur, qui incompatible beneficium postea acquirit.
10. 18. Intell. Clem. Gratia, De rescriptis.
11. Liti super gratia vel beneficio renuntiare censetur qui eam pendente aliud incompatible acquirit.
12. Coadiutor quid possit vivente coadiuto.
13. Coadiutoria cum futura successione odiosissima.
14. Creatio Canonici cum mandato de providendo de prima praebenda vacatura, est expectativa gratia.
15. Coadiutoria cum successione futura est expectativa gratia.
16. Clausula, ex nunc prout ex tunc, pro subiecta materia accipienda est.
17. Medium inhabile impedit coniunctionem extremorum.
19. Confessio revocari non potest, nisi errore probato.
20. Confessio geminata revocari non potest.
21. Litigiosum beneficium facit litem petitoria, non possessoria.
22. } Pacifica possessio qua dicatur ad amissionem beneficiorum ex incompatibilitate,
23. } Transigi potest etiam lite super appellatione pendente etiam sine licentia Principis.
23. 26. 28. Pacificè obtinere beneficium quis dicatur in materia incompatibilitatis.
24. Pacifica possessio unde constituitur.
27. Beneficiorum incompatibilitas in momento inductionis vacationem prioris.
29. Clausula, abolutionis à censuris, in rescriptis gratia non continet dispensationem super incompatibilitate, aut alterius surreptionis vel obreptionis.
30. Incompatibilitatis vitium execrabile.
31. Argumentum à maiore ad minus non semper valet.
32. Legatorum Apostolicorum mandata & facultates probari debent.
33. Gratia expectativa quando in impetratione alterius beneficij exprimi debeat.
34. Verba futura temporis ex sua natura non continent praesens aut praeteritum.
35. Gratia consumitur per transactionem super illa.
36. Dispensatio de obtinendis duobus incompatilibus consumitur in duobus prioribus incompatilibus.
37. Gratia beneficialis est surreptitia, nisi in ea specifica mentio fiat aliorum beneficiorum, & gratiarum expectativarum.
38. Clausula, necnon omnia & singula beneficia &c. an in gratia beneficiis sufficiat.
39. Vacatio de iure tantum sufficit ad electionem & collationem.
40. Manus pontificia appositio per reservationem in beneficiis quid operetur, & quando nihil.
41. Reputatio communis super sacerdotio iustificat illius possessionem.
42. Electio quando vitietur propter absentes non vocatos.

Conf. Wamef. Tom. I.

43. Electio quas solemnitates requirat.
44. Electio in discordia facta ut confirmetur, requirit citationem adversarij, non qua in concordia.
45. Electionis confirmatio interdum fieri potest ab uno eligentium.
46. Confidentia in beneficiis probanda, & quomodo.

CONSILIUM XVI.

VT quæ confusè, & ad offendendum tenebras sine ordine proposita & disputata sunt in causa beneficii, quam Dominus Ioannes Molinæus Actor, coram Reverendo Domino Abbate S. Gertrudis Lovaniensis, adversus Dominum Marcum Sterck Reum, de & super Decanatu Ecclesiæ olim Collegiatae, nunc Cathedralis Sancti Bavonis Gandavensis, instituit, separentur, & iusto ordine componentur, faciliusque rei veritas sic percipiat; commodissimum erit ea omnia in quatuor capita diffundere: quorum duo priora ius Actoris; duo alia ius Rei Opponentis continebunt: ad quæ quicquid in tanta scripturarum congerie conspicitur commodissime referri potest. Ea autem hæc constituiamus. Primum, an Actor ex Apostolica bulla Coadiutoria juris aliquid superfuert tempore mortis Domini Maij novissimi Decani? Secundum, an deficiente Coadiutoria, ex nova provisione, quam Actor protulit, ius aliquod idem Actor prætendere possit? Tertium, an electioni Domini Marci aliquid rectè obijciatur, quod illius nullitatem operari possit? Quartum, an ex externa aliqua causa precedente, ius ex electione etiam ritè facta, acquiri non potuerit; aut rectè acquisitum ex sequenti aliqua causa resolutum vel sublatum fuerit? Quibus articulis & capitulis discussis, manifestè se offeret veritas juris, quam in præsentī causa stare existimamus ex parte Opponentis contra Actorem impetrantem.

In primo articulo duplex est consideratio; altera, an unquam sublitterit dicta Coadiutoria; altera, an utiliter semel constituta, per supervenientem aliquam causam resoluta non sit? In priorē consideratione hoc occurrit primò, quòd Dominus Actor Coadiutoria huius incapax fuerit tempore concessionis illius: ideo quòd non erat legitimæ ætatis. Nam initium nativitatis suæ constituit idem Actor ad vicesimam septimam Ianuarij, anno 1527. Stilo Gallicano; qui stilo Romano initium anni faciendo à nativitate Domini, est vicesimus octavus: sic quòd ex recta supputatione annorum & dierum, idem Actor nonis Decembris anno 1551. (quæ est data obtentæ Coadiutoria) fuerit natus annos viginti tres & circiter decem menses: sic quòd tunc nondum attigerit vicesimum quintum annum, * cujus initium & ingressus requiritur ad hoc, ut quis possit ad sacerdotium promoveri, aut dignitatem Ecclesiasticam, quæ curam animarum annexam habet, obtinere, c. Cum in cunctis §. interiora De elect. c. Licet canonf. De elect. lib. 6. Conc. Trident. sess. 23. de reform. c. 12.

* Iam verò manifesti juris est, quòd eadem ætas & conditio, idemque ordo requiratur in Coadiutoria beneficij, quæ requiritur in principali administratore seu rectore, cui auxiliator seu coadjutor,

C

& luc.

& succedaneus constituitur, cap. Nemo dñiceps De elect. lib. 6. Ioan. And. & Panor. in c. fin. De clerico agrot. Ioan. Selva in tract. De benef. parte 2. q. 4. n. 4. in princ. Thom. Campanus in tract. De Coadiutore: vers. Coadiutore opus est. &c. Ioan. Staphil. in tract. De literis 3. grat. tit. De modis provisionis. n. 23. * ita quod cum hæc minor & nondum qualificata ætas Actoris in impetranda Coadiutoria sit suppressa, surreptitiam faciat hanc concessionem; cum non sit verosimile Pontificem id fuisse, saltem non sine maiore difficultate concessurum, si in idoneæ ætatis & conditionis, seu status, & ordinis qualitas fuisset expressa; quod sufficit ad literarum Apostolicarum in forma tam iustitiæ, quam gratiæ concessarum nullitatem & inutilitatem constituendam, c. Postulasti. Super literis 20. de rescrip. Felin. in c. dudum. in princ. De presump. Quod vitium ex ætatis defectu augetur per accessionem deficientis ordinis requisiti ad Decanatus administrationem, hoc est sacerdotij, tempore constitutæ Coadiutoriæ. Et intenditur hic defectus, quod Actor nec intra annum à constitutæ Coadiutoria sacerdos effectus sit; sed primum in Augusto anno 1556. ut aperte demonstrant Actoris instrumenta cum libello exhibita. Quæ senior accessio sacerdotij satis etiam arguit, quod Actor tempore constitutæ Coadiutoriæ non fuerit in ea ætate quæ ad sacerdotium requiritur. † Cum alioqui Actoris officium sit probare idoneam ætatem, præsertim posteaquam id illi per Reum formaliter obiectum fuit; qui enim in certa ætate seu fundat seu fundare debet, cum ætatem quoque & allegare & probare oportet, l. Si minore C. De in integ. rescrip. l. Cum re C. De probat. quia ætatis defectus maximus est & insanabilis, cap. Si eo tempore. de rescrip. lib. 6. Ioan. Staphil. in tract. De formis expectativarum §. nova forma; ideoque cum pars sit fundamentalis ipsius gratiæ, & sic illius verificationem requirat, magis est, ut is probet, qui stat pro ætate maiore, quam adversarius, qui illam negat, Barbat. in c. In presentia. de probat. Acciat. in tractat. presump. c. 24. versio. salus secundo. Neque hoc casu standum est illi probationi, quam Actor ex annotatione sui avunculi in Breviario suo scriptam proferit, cum sit privata scriptura, l. Exemplo l. Instrumenta C. De probat. de re, quæ non perinde ad illius, ut ad curam parentum, pertinebat; ita ut nec de ætatis suæ principio satis constet, eaque scriptura contra Actorem tamquam eam utentem, non etiam contra Reum, vim probandi habeat, l. Publica §. ult. Depositi. l. Cum tabernam §. idem quasi De pignori. 23. l. in pignori. de pignori.

5. Secundò occurrit Actor, unde etiam numquam substituisse videtur eadem Coadiutoria, quod obtenta sit sine consensu Capituli, sine quo præcedente consensu eorum, quorum interest, Coadiutoria obtineri non debet, & aliter obtenta surreptitia & obreptitia censetur, DD. in d. c. fin. De cler. agrot. Oltiad. cons. 44. Queritur si Episcopus. Cujus quidem requisiti consensus necessitatem agnoscens Actor, ad sustinendam dictæ Coadiutoriæ gratiam, impetrat à Præposito & Capitulo consensus, tam ante, quam post expeditam bullam, articulos proposuit; sed negativâ responsione Opponentis rejecti sunt. Exhibuit quidem Actor duo notarialia instrumenta, quorum alterum contine-

re videtur, quod Capitulum capitulariter consensus & assensum in futuram hanc Coadiutoriam præstiterit; alterum, quod idem etiam fecerit Abbas, qui tunc loco Præpositi erat; quorum etiam instrumentorum subscriptiones Reus quoad manus & signa Notariorum agnoscit, sed tamen contenta illorum negata sunt, factâ allegatione contrariorum factorum, per duorum probationem constabit illis duobus instrumentis veritatem non contineri; & D. Arnolfo de Palude alterius instrumenti Notario, propter ejus cum dicto Actore familiaritatem, & erga illum obsequium & observantiam, credendum non esse: potissimum quod non sit verosimile, eum fuisse adhibuit ad annotandum acta Capitularia; qui quod Capituli Notarius non fuerit, non tantum allegatur, sed etiam per Actoris confessionem satis probatur.

Et cum hæc ex adverso objecta facta magni momenti sint, & duorum illorum instrumentorum fidem & effectum enervent, contrariamque veritatem detegant, quia scilicet hujusmodi consensus in absentia & contradictione plurimorum sit impetratus, secundum Domini judicis interlocutoriam latam; merito ad probandum admitti debebant, in eum eventum, quo eximij Domini Assessores in animum inducere poterunt, quod hujusmodi Coadiutoria ab initio subsisterit, & per sequentia non sit resoluta: quod quia futurum non putamus, latius non insistimus in deductione vel deficientis, vel imperfecti, seu non sufficientis consensus; illud tamen non prætermittentes, quod, præsuppositâ veritate dictorum duorum instrumentorum, in illis conspiciatur quod hujusmodi consensum Actori inutilem faciat. Et primò quidem illud, quod ad regendum vitium & imperfectionem Dominorum capitulantium nulla nomina expressa inveniantur, † quorum tamen expressio ex necessitate requiritur in omnibus & singulis actibus Capitularibus, quæ magnum momentum habent, & grave præjudicium continent, Alex. cons. 1. n. 3. vol. 4. Refertur enim id ad actus solemnitatem, cujus omisso, quia substantialis est illius requisitus, actum, qui geritur, vitiatur & annullatur, Præses in loco à defectu forme: quod vitium ex aspectu dictorum instrumentorum apparet; quia scilicet non continet dictorum nominum expressionem, ideoque alia illius probatio non requiritur, l. Si vine. De in iust. rñp. irrito &c. † Secundò, quod hic consensus, quem continent dicta instrumenta, simplex sit, ad casum solius Coadiutoriæ restrictus; cujus explicatio & usus tantum est in vita coadjuti; sic quod morte coadjuti exspiret quoque ipsa Coadiutoria, c. Grandi in fin. De suppl. negl. Prælat. lib. 6. & ibi gloss. fin. Panor. & alij in d. fin. De cler. agrot. Unde ex consensu in Coadiutoriam non potest inferri consensus in successionem, seu in Coadiutoriam sic qualificatâ cum successione; quia illa à simplici diversa est, & à terminis juris exorbitat, nec continetur in generali & simplici consensu in Coadiutoriam, ut generali mandato non continentur regulariter illa quæ majoris ponderis sunt, & quæ quisque in specie non esset concessurus, l. Obligatione generali De pignori. † In omnibus enim verba spectanda sunt, nec ultra ea dispositio trahi potest; maxime in beneficialibus, & quæ juris

juris nostri alienationem & præjudicium Ecclesiæ respiciunt; in quibus verba subtiliter & eleganter considerantur, & ad litteram seu corticem verborum accipiuntur, cap. *Inter corporalia De translat. Episcop. Tiraguel. ad l. Si unquam in V. libertis in princ. C. De revocan. donat. adeo ut nihil inquiri debeat, nisi quod in instrumento descriptum invenitur. Bal. & Angel. in l. Ad probationem C. De probat. & in l. ult. C. Falsa causa adiecta; & actus potius pereat maneatque inutilis, quam à verbis discedatur, l. Tutor. 39. §. 1. & ibi Barr. De administr. tut. l. 1. in l. Quoties in supulationib. 80. De verb. obligat. Ad quod in specie propolita proclivius inclinandum est, ob id, quod successio, quæ nunc urgetur, nollam dependentiam vel connexionem cum Coadjutoria habeat; cum Coadjutoria, quæ pro utilitate Ecclesiæ, propter infirmitatem vel senectutem Prælati indulgetur, eo moriente (ut dictum est) extinguatur, præsertim omni spe succedendi Coadjutori; nisi ex nova electione Capituli assumatur: ut merito hic dicatur, quod, si Capitulum consensum suum etiam de successione intellexisset, æquè id expressisset, ut de ipsa Coadjutoria. Sicut in simili Pontifex alibi, in d. c. Inter corporalia, arguendo dicit; si circa translationem idem fieri voluisset, quod de cessione expresserit, & de translatione exprimere poterat, expressisset. Et sanè præsumptionem huiusmodi tam latè patentis consensus sub pronuntiatione simplici, avertunt ea, quæ sequuta sunt diu post impetratam Coadjutoriam. Nam Actor vel dissidentia, vel metu non satis confidens antecedenti huic consensui, (nimirum quia restrictior & limitior erat; restrictus ad simplicem Coadjutoriam, quæ fines vitæ coadjuti non excedit) iterum sollicitate ceperat Dominos Capitulares per intimationem & insinuationem bullæ dictæ Coadjutoria: sed ex eorum responsis evidenter apparet, contradicendi potius quam assentiendi studium & propensio: ita quod manifestum sit hanc Coadjutoriam, eâ saltem amplitudine, quæ extensa est, nudam esse & destitui consensu & assensu eorum, quorum interest.*

Alteram hujus primi articuli considerationem in eo consistere diximus, an utiliter semel constituta dicti Actoris Coadjutoria, per supervenientem aliquam causam resoluta sit, vel non sit? In qua dicimus, jus apertum esse, quod neque dissimulari, neque quâcumque interpretatione averti potest: videlicet, prædictam Coadjutoriam, etiam si nullo interno vel externo vitio ex sua prima origine laboraret, resolutam tamen & extinctam fuisse ante diem, quo illius plenum effectum Actor consequi potuit, in vita scilicet Domini Maij. * Idque ex eo, quod per Clementinam constitutionem, in *Clement. Gratia De rescrip.* constitutum sit, eum renuntiare videri gratiæ, ut de dignitate vel beneficio curato ei provideatur, qui ante ejusdem adeptionem aliud consequitur beneficium, quod simul de jure cum dignitate vel beneficio, virtute dictæ gratiæ ei debito, retinere non posset. Quæ quidem dictæ constitutionis verba manifesta sunt, nec patiuntur aut admittunt distortas illas, quibus Actor ejus sententiam avertere conatur, interpretationes. Cùm itaque constet (quod paulò post exactius deducetur) Actorem post datam dictæ Coadju-

Conf. Wamf. Tom. I.

jutoria, eâque adhuc pendente, & ante vacantem hunc Decanatum acceptasse, & obtinuisse plura curata, & dignitate honorata beneficia; consequens est, quod ex illa eadem gratia postea nihil juris prætexere poterit, nec possit.

Et quoniam Actor singula dictæ constitutionis verba vellicando elabendi conservandique suam Coadjutoriam studio incumbit, ordinem dictorum verborum sequentes, demonstrabimus, nihil esse, quo in proposito casu dictæ constitutionis potestas averti possit. Et primùm quidem, quoniam dictæ constitutionis primum verbum de gratia loquitur; idque adhuc non simpliciter, sed cum qualificata restrictione de gratia, ut provideatur de dignitate vel beneficio curato existimat Actor eandem constitutionem tantùm pertinere ad mere expectativas gratias, quæ non præsentem provisionem, sed tantùm mandatum de providendo continent: inter quæ magna proculdubio est differentia, cùm præfens provisio jus in re tribuat; mandatum vero de providendo jus tantùm ad rem, *c. final. de concess. præben. lib. 6.* ideoque hoc illa sit imperfectius, faciliusque ob id extinguatur ex superveniente causa: Cæterum sententia dictæ constitutionis longè alia est: continet enim abolitionem & extinctionem omnium & quârumcumque gratiarum Apostolicarum, in quibus latet aliqua expectatio ad beneficia; ita ut exemplum de providendo in ea expressum, constitutionis regulam non restringat, *l. damni infecti De damno infecto*; sed illa obtineat sive agatur de gratiis provisionalibus, sive de mandatis de providendo; ob constitutionis uniformem in omnibus rationem; hanc scilicet, ut tollatur incompatibilium beneficiorum accumulatio ac pluralitas, quæ odiosa est. Rationi quippe ac juri repugnat nimia cupiditas illorum, qui plurium stipendia occupare conantur, *c. Execrabilis de præben. in Extravag. communib.* * Atque hinc est, quod ad unum Interpretes omnes dictæ constitutionis verba sic accipiant, ut sub ea comprehendatur quælibet gratia, quæ plenum nondum sortita est effectum, & in suspensio adhuc hæret: nam Ioannes Andreas Glossator dictæ constitutionis sic contrahit illius sententiam, ut velit etiam pertinere ad omnem, qui beneficium expectat, qualis procul dubio censeri debet, qui solâ Coadjutoriâ nititur, etiam si præsentem habeat provisionem, ut mox dicetur latius. Quod etiam pertinet quod Guilielmus de Monte Lauduno ad eandem constitutionem notat, quem in eo sequuntur Cardinalis Zabarella, Ioannes Imolenis, Bonifacius de Vitalinis, Petrus Anchoranus, & novissimè Andreas Barbatia, in d. *Clem. Gratia vers. & sic nota quod in re*, quod quavis in alijs crimen sit inter jus in re, & jus ad rem, in definitione tamen illius constitutionis non sit, ideoque eandem constitutionem non indigere casu generali vel speciali; cùm facta sit ex æquitate illa, quæ beneficiorum incompatibilium accumulationem prohibet, *c. De multa de præben. & dignitat.* quam ampliat ad excludendum omnes modos & machinationes pluralitatis, ambitionis, & incompatibilitatis. † Nec consideratio juris in re tam potens hic est, cum etiam litigans super beneficio, quod virtute ordinariæ collationis vel gratiæ alicujus Apostolicæ,

C. 2

accepta-

acceptavit (quo ipso ius in re acquiritur) si pendente lite aliud beneficium cum illo super quo litigat, incompatible acceptat, censetur illi liti & per consequens sit acceptato beneficio renuntiare, ut ex Innocentio, in c. In nostra sub fin. De rescript. notavit Ioannes Andreas, in d. Clem. Gratia in V. renuntiare; & probat Panormitanus in interpretatione dictae Clementinae constitutionis, Anchor. Confil. 214. Franc. Ioan. Staphil. in d. tractat. quibus mod. exspir. litera ad benefic. §. 1. Quarto modo n. 3. Dubium autem non est, quin per acceptationem & provisionem beneficij ex quacumque gratia ius in beneficio, non tantum ad illud, acquiratur, c. Si tibi. De preb. lib. 6. Quo fit, ut etiam in dicta Clementina constitutionis interpretatione non admittatur distinctio, an sit gratia expectativa de incerto corpore, ut plerumque fit; an verò de certo corpore facta, Bonif. De Vital. in d. Clem. Gratia. n. 1. cuius generis est gratia Coadiutoria, potissimum quae est cum successione; illa enim cum in expectatione sit, expectativa nomen effugere non potest. ¹² Quod rei evidentia demonstrat, ex eo, quod vivente coadjuto, qui integrā mente est, coadjutor manum beneficij non apponit, nec se pro rectore aut possessore beneficij gerere potest, neque beneficij vacantia conferre, Ioan. Selva in tract. benefic. part. 2. quest. 4. quia nihil nisi paulo magis assurgentem spem habet, Coadjutor. decis. 1. De pactis. Quod etiam Actor in hac causa in iudicio possessorio aperte confessus est; quam confessionem per repetitam exhibitionem illius scripturae, in qua id in eo iudicio confessus fuit, in hac causa factam, satis reiterasse videtur. Ita ut plane absurdum sit, quod prioris huiusmodi allegationis & confessionis immemor dictus Actor in hac lite sustineat, per gratiam Coadiutoriae plenum ius in re, vel ad rem dari; nec esse revocabilem, propter quod quaesitum: cum huiusmodi gratia omnino imperfecta, hoc est, conditionalis sit quoad futuram successionem, non tantum ex virtute verborum, & per rerum consequentias, sed etiam ex verborum, quibus dictae Coadiutoriae gratia concepta est, forma & tenore. Ita enim scriptum est: *Nihilominus Decanatum praedictum cum primam ille per cessum vel decessum praefati I. de Maio vacare contigerit, tibi conferimus &c.* Quae verba non tantum potestatem, sed & figuram conditionis habent, l. Quodcumque 45 §. ult. De verb. oblig. l. 1. De condit. & demonstr. ut hac eleganter tradit Paulus Paris. consil. 82. Pensio octo ducatorum. vol. 4. in articulo de conditione, quae huiusmodi Coadiutoris cum successione inest. Ita ut non possit, sicut Coadiutori plene esse acquisitum ius in beneficio, propter suspensionem, quam facit adiecta & cohaerens conditio; sic quod idem Paulus Parisius respondet ex consensu coadjuti, etiam si non accedat consensus Coadjutoris, per Pontificem posse alteri reservari pensionem super fructibus beneficij in coadjutoria positi, propter suspensionem effectum ipsius Coadiutoriae: quod fieri non potest, si perfectum & plenum ius in eo haberet Coadjutor. Ut merito huic gratiae Coadiutoriae quoque applicari possit, quod Actor alio loco ingenue fatetur, quod gratiae conditionales nudam spem tribuant, & facillime revocabiles sint. Neque ob id ius in ipsa re hoc casu tam sit considerabile,

propter vim illam suspensionis, quae oritur tam ex forma concessionis, quae in figura verborum propriis conditionalis est, quam ex vi & potestate iuris ac tituli remanentis penes coadjutum, quae impedit omnem effectum acquisitionis in Coadiutore, cui per Coadiutoriam, quamvis cum successione, in vita coadjuti nisi imperfectum, hoc est conditionale, ius acquiri non potest; ne sint eodem tempore ejusdem beneficij duo in solidum possessores & Rectores, quod iuris ratio non patitur. Ad quod absurdum & inconveniens averendum, Actor in possessorio iudicio sustinuit, & per repetitionem illius in hac causa adhuc satis sustinere videtur, quod Coadiutoria cum futura successione non sit beneficium Ecclesiasticum, sed tantum spes beneficij Ecclesiastici aliquando obventuri; ne dicatur ejusdem Ecclesiae eodem tempore duos esse Decanos. Quae quidem spes abdicari, & illi renuntiare videtur, ex dicta constitutione Clementina, per ademptionem alterius beneficij incompatibilis: generaliterque canon ille allaqueat & constringit omnes, qui cupide profligunt ad incompatibilia cum alijs beneficijs prius speratis vel acquisitis, vigore cujuscumque gratiae Apostolicae, & sic perinde obtinet in mandatis seu gratijs praesentem provisionem habentibus, ut futuris. ¹³ Et quidem magis in illis, quam in his: nam gratia, reservatio, vel affectio de beneficio certo viventis alicujus, est longe odiosior & detestabilior alijs, propter votum captandae mortis, quod in illa latet, c. Ne captanda De concess. preben. lib. 6. & omnium expectatarum odiosissima Coadiutoria cum successione, quae ideo irrationabilis gratia dicitur; & in pluribus Concilijs oecumenicis, 8. q. 1. per totum. Tho. Campes. in tract. de Coadiut. Episcoporum; & nuper etiam in Concilio Tridentino, sess. 25. c. 7. De reformat. prohibita fuit. Ut ex alijs etiam ejusdem Concilij Tridentini locis, sess. 24. c. 29. apertissime percipitur, expectatarum gratiarum appellationem non restringi ad mandata de providendo, sed latius patere ad quascumque expectationes, Quintil. Mandos. ad regul. cancel. de annali pos. q. 55. ^{*} Eaque ratione fit etiam, ut qui per Papam in aliqua Ecclesia Canonicus creatur, ejusque huiusmodi creationi adjungitur gratia, seu mandatum de providendo de praebenda, cum primum illam per mortem alicujus ex Canonicis vacare contigerit, ex ipsa gratia statim efficiatur verus Canonicus; & sic consequatur non tantum ius ad rem, sed etiam in re, c. Si postquam De preben. lib. 6. late Ioan. Staphil. in d. tract. tit. De formis expectatarum: & tamen huius generis gratia expectativa dicitur ac reputatur, c. fin. De concess. preb. lib. 6. subiacetque resolutionibus & revocationibus, quibus alia absoluta expectativa subjacent. ^{*} Cui creationi in Canonicum proxime accedit Coadiutoria, quae respectu coadjurationis praesentem provisionem habet; at respectu acquirendi beneficij seu tituli illius, expectativa & conditionalis gratia est, Paul. Paris. consil. 83. Electus & receptus vol. 4. quia titulus vel ius dignitatis manet penes coadjutum, c. 1. De cler. agrot. lib. 6. cuius tituli & iuris remanentis potestas impedit affectum acquisitionis tituli in coadjutore, qui ob id non antecessor, sed futurus successor vocatur,

Paulus

Paulus Parisius d. consil. 83. Et ut Canonicus creatus sine præbenda, dicitur Canonicus in herbis, *Panor. & alij in c. Cum M. Ferraticensis de consuetud. Lud. Gomef. in tract. de grat. expectat. n. 37.* ita quoque coadjutor Decani, Decanus est in herbis, & in expectatione, ut ex morte veri Decani, Decanatus verum & plenum jus, & emolumenta consequatur. Ut non mirum sit, si hoc jus facilius, quam ipsum beneficium perfectè acquisitum amittatur, tollatur, & aboleatur; si medium inhabile, vel inidonea qualitas, medio tempore superveniat, vel ex parte ipsius beneficii, vel ex parte concedentis, vel ex parte accipientis, seu ejus, cui gratia facta est.

16 Nec hac in parte ad magis stabilendum jus, quod Actor ex coadjutoria libi acquisitum esse præten- dit, quicquam facit illa clausula, *ex nunc prout ex tunc*; quia illa, & decretum, quod in illa la- tet, accipienda sunt secundum subjectam mat-eriam, & secundum naturam gratiæ, cui applicatur, semperque referuntur ad conditionem, quæ gratiæ inest: sic ut nec irritans ei adjunctum decretum retrahatur, cum apponitur super gratia, quæ ex se conditionalis est, & futurum eventum adhuc expectat; ita quod non considerentur ea verba, *ex nunc, prout ex tunc*, à tempore datæ seu concessio- nis, sed à tempore purificatæ conditionis, *elegantius Paul. Paris. d. consil. 83. n. 17.* Quod maxime lo- cum habet in proposito, ratione subjectæ materiæ & futuræ successio- nis, cui prædicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc*, adjicitur. Nam inde fit, quod & ra- tione subjectæ materiæ, & ex natura dictæ clau- sulæ, dicta gratia censetur conditionalis, & effe- ctus illius suspensus, nullumque jus de præsentì tri- buat in Decanatu; sed tantum ad Decanatum, id- que conditionale, quod etiam existente conditio- ne retrahi non potest; si pendente scilicet con- ditione superveniat medium inhabile: quale hic supervenit ex propria temeritate & avaritia Acto- ris, per aliorum incompatibilium beneficiorum acceptationem, & sui ipsius inhabilitatem; etiam in vita sui avunculi, cui non verus, sed imagina- rius & phantasticus coadjutor sine coadjutorio datus est; & sic antequam successio Decanatus Actori obveniret, conditioque coadjutoriæ in altera parte, quoad successio- nem scilicet, *ex nunc, prout ex tunc*, existeret. † Est enim perpetuò verum, quod medium inhabile impedit retractionem & conjunctionem extremorum, *Bart. & alij in lege Si tu qui pro emptore de usucap. Socin. in not. consil. 31. Themate prædicto, n. 41. vol. 2.* Extremum enim à quo debet esse tale, quod actus ille, qui retrahitur, possit tunc inchoari; aliàs non procedit fictio, nec ad- mittitur retractio, *l. Necessario & ibi Bart. De pe- riculo & com. rei vend. ita ut si pendente conditione actus, qui inchoatus est, superveniat impedimen- tum reddens extremum à quo inhabile, cesset fictio & retractio: quia tale impedimentum impedit conjunctionem extremorum, Paul. Paris. consil. 11. Castrum istud n. 30. vol. 1.* Ideoque etiam huc referri potest illud, quod in bulla dictæ Coadjutoriæ conspicitur & legitur, videlicet, quod distinctis orationibus, & formâ verborum, aliòque modo & formâ providendi Coadjutoria separetur à suc- cessione. Coadjutoria enim simpliciter & absolute

Conf. Wamel. Tom. I,

creatur his verbis, *Te prefato Ioanni quoad vixerit & c. at successio in Decanatum nova orationis periodo & intervallo, verbis expectativis & verbis con- ditionalibus constituitur, hoc modo: Et nihilomi- nus Decanatum prædictum cum primum illum per cessum vel decessum & c. possit sic in expectatione futura vocatione ejusdem Decanatus.*

Atque ideo prorsus trivialia sunt quæcumque ab Actore proferuntur de jure & tempore præsentì, ex quo ne ipse quidem audeat asserere jus sibi qua- situm esse; sed ex vacatione per mortem Domini Maij, propter præcedentem provisionem: quo ipso deprehenditur gratiam tanquam expectati- vam seu mandatum de providendo fuisse hanc provisionem, non præsentem nec provisionalem absolute: extant enim Actoris de hoc vacationis modo per mortem Domini Maij, plurimæ in re- tis hujus causæ confessiones. Cum itaque nulla sit dubitatio, quin gratia futura successio- nis Deca- natus in suspensio fuerit, donec Dominus Maijus moreretur, ac penes eum plenum jus & titulus Deca- natus remaneret, per certissimam illationem dici potest, nullum jus in re Actori fuisse qua- situm: cum, ut prædictum est, Domino Maijo ul- que ad obitum ejus inclusivè jus in hoc Decanatu competierit, & sic nullatenus ipsi Actori: cum duo ejusdem rei in solidum domini & possessores esse nequeant, *l. Si ut certo §. si duobus vehiculum ff. Com- modati*; eodemque Domino de Maijo superstitè, omnia (quoad jus & titulum in Decanatu) con- stiterint in terminis futura provisionis seu manda- ti de providendo: in quo dictam Clementinam constitutionem etiam Actor ipse confitetur locum habere.

Sed ut Actori hac in parte credamus, & quod anxie adstruere laborat, præsupponamus, gratiam Actoris non futuram, sed præsentem provisionem continere, & per illam jam ex eo tempore Actori jus acquisitum fuisse, ita ut eodem etiam tempore duo fuerint Decani; nihilo tamen tutior erit Actor, adversus dictæ Clementinæ constitutionis dispo- sitionem, * cum ea constitutio locum habeat non solum in gratijs futuram dumtaxat, sed etiam præ- sentem provisionem habentibus; cum longè major sit ratio incompatibilitatis & provisionis in jure adepto in re, quam in jure acquirendo, *DD. in d. Clem. Gratia.* Nam Canon generaliter illaqueat omnes, qui cupidè profiliunt ad incompatibilia, cum alijs prius acquisitis vel speratis virtute gra- tiæ Apostolicæ: ita ut prohibitio non solum locum habeat in mandatis seu gratijs futuris, sed etiam provisionem præsentem habentibus. Et ut gratia conditionalis, & quæ in expectatione adhuc hæ- ret, & ex qua speratur jus futurum in re, debiliior & infirmior est, ita major & fortior est ratio in- compatibilitatis & prohibitionis in beneficio quaesito, seu jure adepto in re, quam jure acqui- rendo, *Anchoran. consil. 214. Franc. Antiquus num. 4. DD. in d. Clem. Gratia:* quia consideratio impoten- tiæ tenendi utrumque beneficium ubique subest; & Canones pluralitatem abhorrentes eo ipso, quo habens jus in vel ad beneficium, convolat ad aliud incompatible, præsumunt, imò disponunt, eum renuntiare juri priori, live illud jus qua- situm fuerit, live quaerendum: ideoque uno ore omnes

C 3

con-

consentiant, quod Clementina constitutio non sit simpliciter novi juris dispositiva, sed veteris juris ampliativa: sic quod omnes Canones, qui adversus pluralitatem & incompatibilitatem beneficiorum exurgunt, velut in unam massam conjuncti ad invicem veniant, declarative, suppletive, & ampliative, non restrictivè aut limitativè, *And. Barbat. in d. Clem. Gratia post princ.* Vnde officium dictæ Clementinæ constitutionis in extensione consistit, quia id quod prius in Lateranensi Concilio constitutum fuit, in d. c. *De multa de prebend.* ut per ademptionem secundi beneficii curam animarum, vel dignitatem habentis, vacet ipso jure consimile prius obtentum; id Clemens extendit ad gratiam Apostolicam ad hujusmodi beneficium, cujus executio nondum facta est, *Ioan. de Imola in d. Clem. Gratia, in princ. & ibi And. Barbat. in princ.* ut per ademptionem secundi incompatibilis beneficii perinde nuda gratia amittatur, ut amittitur perfectè prius acquisitum beneficium. Ita ut non sit dubium, quin ex conjunctione trium canonum, videlicet Concilij Lateranensis, in d. c. *De multa*, Clementinæ constitutionis, d. *Clemen. Gratia*, ac Ioannis vicelimi secundi, c. *Execrabilis De prebend. in Extravag. communib.* execrantis omnem beneficiorum hujus generis pluralitatem, velut triplici funiculo Actor ita illaqueetur, ut quoquò se vertat, per ademptionem sequentium dignitatum seu curatorum beneficiorum, manifestè videat sibi creptam hanc sive gratiam, sive provisionem hujus Decanatus. Et hoc est, quod aperto ore tradit Cardinalis Zabarella, in d. *Clemen. Gratia n. 1.* quod quamvis in alijs juris articulis plurimum intersit inter jus in re, & inter jus ad rem, illa tamen comparari, quoad dictæ Clementinæ constitutionis dispositionem: ut perinde acquisitum, ut acquirendum amittatur per ademptionem secundi incompatibilis. Proinde calumniam & cavillationem continet, quod Actor existimat dicti Zabarella aliam fuisse sententiam; ex eo, quod in dictæ Clementinæ constitutionis interpretatione dicat, Clementinam constitutionem locum non habere, si post ademptionem beneficii aliud incompatible acquiratur: nam id eo pertinet, ut demonstraret ejusque Canonis proprium officium, ita scilicet, ut Lateranensis Concilij canon pertineat ad prius perfectè acquisitum beneficium, Clementina vero constitutio propriè ad acquirendum virtute gratiæ; utriusque tamen constitutionis eadem sit ratio, & idem scopus: sic ut in ea parte Cardinalis Zabarella alijs omnibus consentiat, quod sententia & mens, ipsaque ratio Clementinæ constitutionis perinde pertineat ad acquisita, ut acquirenda beneficia virtute ejusdemque gratiæ. Et sic in proposito sufficit ad demonstrationem deficientis juris in dicta Coadjutoria, quod Actor medio tempore, dum gratia coadjutoria suæ pendebat, ad alia incompatibilia beneficia convolveret, d. *cap. De multa, d. Clemen. Gratia, d. c. Execrabilis & quia vero.* eorumque pacificam possessionem in consequutus sit: quia per hoc tota coadjutoria concessio, & successio reservatio, etiam ab initio utilis fuisset, resoluta & penitus extincta judicatur, ex triplici illa dictorum canonum dispositione; quorum certa, & omnibus præsertim juris Canonici Doctores & professori) co-

gnita obviaque est potestas, & auctoritas. Sic ut quemadmodum factum ipsum admissorum incompatibilium beneficiorum manifestum & clarum est; ita quoque juris decisio dispositivaque, quæ reservatio illa coadjutoria perimitur, certa, firma, & indubitata censerè debeat; non solum quia omnia in jure disposita certa sunt, nullamque dubitationem vel ignorantiam admittunt, l. 2. *De iur. & facti ignor. Bart. in l. Ornamentorum 37. De auro & arg. legato;* verum etiam quia usus dictorum canonum quotidie incidit, & in assidua observatione versatur; tum propter favorem Ecclesiæ; tum ut singula beneficia proprium rectorem habeant, qui Ecclesiæ ministerio diligenter intendere, eique sine ulla intermissione assidere, commissum que sibi gregem attentissime pascere possit: quo sine generaliter omnem incompatibilitatem excludunt & averfantur: sive agatur de gratijs provisionalibus, sive de mandatis de providendo, sive de illis, quæ ad certum beneficium limitantur; sive de ijs, quæ sunt incerta & indeterminata, propter rationis, ut diximus, identitatem.

Quam juris potentiam metuens Actor, modo negatione, modo exculatione conatus est se avertere accumulationem incompatibilium beneficiorum: in quibus removendis nunc laborandum est per demonstrationem veritatis acquiritorum potestæ hujusmodi incompatibilium beneficiorum. Ex superius deductis constat, datam Coadjutoria, quæ Actor nititur, esse de anno 1551. Nonis Decembris: post quam datam Actor ex gratia Apostolica accepit & consequutus est Personatum Ecclesiæ Parochialis Sancti Eligij loci de Eyne, quæ quidem acceptatio multis modis probatur. Primum per Actoris confessionem, quæ respondendo ad decimum quartum articulum Rei, aperte confitetur sibi fuisse provisum de hoc Personatu, & quod illi incumbat cura animarum. Constat idem quoque per instrumentum notariale apprehensæ per Actorem realis possessionis dicti Personatus quarto Februarii anno 1556. Idem quoque probatur per sententiam in causa possessoria in Concilio Flandriæ pro Actore, contra Magistrum Petrum Bigotum ejus adversarium, quoad dictum Personatum iatam anno 1557. decima nona Julij. Et denique constat per notulam permutationis, & ex ea factæ collationis, de eodem Personatu ex resignatione Actoris ad opus Magistri Ioannis vanden Zavele in anno 1560. 23. Maij. Cui consonat propria Actoris scriptura, in qua aperte declarat & confitetur se dictum Personatum dimisisse sub finem Maij anno 1560. In qua & hoc quoque fateatur, quod in Augusto anni 1569. pendente adhuc causâ possessoriâ in iudicio appellationis in Concilio Mechliniensi, concordaverit & composuerit cum Magistro Petro Bigotto super dicto Personatu. Quod etiam sufficienter probatur per actam Concilij Mechliniensis, quam ipse Actor in hac causâ exhibuit. Ita ut cavillatio illa, qua Actor adversus prædictam propriam scripturam utitur, adjecta ejusdem confessionis tamquam erroneæ revocatione, nullam probabilitatem habeat; tum ex eo, quod recognitio ejusdem scripturæ facta fuerit in prædicto iudicio possessorio super hoc Decanatu; tum quod de errore & contraria veritate non doceat Actor.

Con-

19 Confessio enim semel facta tenet, nec potest prae-textu erroris revocari, nisi probato errore per contraria probationis assertionem, DD. in l. 2. C. de error. calculi. probando scilicet rem aliter se habere, Gloss. in l. Cum de debito, in verb. ignorantia, & ibi Bartol. de probat. & in l. Non saterur n. 10. de confes-
 20 cibus, cuius sane contraria veritatis probatio, quoad dictum Personatum, quod illum scilicet pacifice non obtinuerit Actor, nulla exat in huius causae actis. † Quinimodo ultra praedicta omnia exat in

actis huius causae alia Actoris tam clara & liquida, ut non possit animo concipi aut excogitari clarior aut liquidior confessio, quod fuerit pacificus & securus in Personatu de Eyné: quae per Reum solemniter acceptata, revocationem nullam admittit, propter vim & effectum geminationis, l. 1. in verbo; & secundum confessionibus C. D. plus per. Bart. & alij in d. l. Non saterur. Vt supra modum mirum sit, cur post toties repetitam hanc confessionem, Actor rursus ad praedictam negationem relapsus sit, negando se unquam fuisse pacificum possessorem huius Personatus, cum non doceat, sibi in eo fuisse aliquem adversarium in iudicio petitorio, ex quo beneficium proprie dicitur litigiosum, Ant. de Barrio, Panorm. & alij in c. 14. de cons. utili & mut. Lud. Gomef. ad reg. ca. cell. de trienniali possess. q. 53. n. 8.

21 Et quamvis in iudicio possessorio adversarium habuerit quandam Petrum Bigottum, eum tamen in prima instantia iudicij manentem seu possessionem superavit, & cum eo pendente iudicio appellationis transiit, ut constat tam ex notula per Actorem, quam per Reum exhibita: ita ut de plenissime obtenta pacifica possessione huius Personatus dubitandum non sit. In hoc enim articulo amissionis beneficiorum ex incompatibilitate, is dicitur omnino pacifice obtinere beneficium, cui nulla vel inter vel extra iudicium movetur controversia, DD. in d. Clem. Gratia & ibi Barbat. vers. in gloss. ibi pacifice, Lud. Gomef. in q. d. 53. num. 2. cum tamen plerique, Anchor. & alij in d. Clement. Gratia, ad pacificam possessionem in hoc articulo constituentem, paucioribus sint contenti. Relinquitur ergo quod Actor verè & pacifice acquisiverit plenum perfectumque jus in hoc Personatu, & quod illius possessionem perfectam obtinuerit, & de illa per viam permutationis, ut de re sua, libere disposeret.

Nihil in contrarium urgente, quod praedicta transactio sit facta lite pendente: nam natura transactionis est, ut plerumque non fiat, nisi lite vel instituta vel impendente, l. 1. C. de transact. * Et quod Actor ad offundendum tenebras allegat, lite in causa appellationis pendente, non posse transigi, nisi Licentia, quam vocant Congedum Principis seu curiae obtenta, per se simpliciter verum non est, sed tantum respectu amendae seu poenae, quae frivole appellanti infligi solet; quia quoad ipsas partes seu collitigantes, dubium non est, quin transactio teneat, ut neuter illi contravenire possit: efficit enim id eorum consensus, l. ult. §. fin. C. de tempor. appell. l. Tale pactum 40. §. qui provocavit de pactis; manente tantum periculo poenae, quae non ipsos litigantes, sed curiam respicit. Unde est quod Rebutius, ad consil. regias. tomo 1. tract. de liter. impetr. ad remun. etiam. provoc. art. 15. gloss. 1. nu. 3. (quem tamen

parum integrè fide Actor ad patrocinium suum trahit) ex Ioanne Gallo, q. 127. Videtur pronuntiat per auct. reg. Gallia, notaverit, quod pars non possit contravenire ex solo capite poenitentiae, nisi per curiam expresse improbetur transactio. Vt proflus absurdum sit, quod Actor nullitatem & periculum ponat in eo, unde dicti Personatus pacificam possessionem, remota omni facti & juris controversia, adeptus est, & à die huiusmodi transactionis (quae fuit 22. Ianuarij 1557. stilo scilicet Brabantiae) retinuit, usque ad 24. Maij anno 1560. quo die illum non simpliciter, sed ex causa permutationis alterius beneficii dimisit, ut constat ex notula exhibita, & propria Actoris confessione.

Post hunc Personatum sic acquisitum, in illius plenissime pacificae possessione adhuc existens Actor, obtinuit quoque Decanatum S. Iacobi Lovanienfis in Octobri anno 1559. quem retinuit usque ad Aprilem in anno 1562. quorum probatio in his actis clara est, tum per instrumenta, tum per Actoris propriam scripturam, tum denique per ejus propriam confessionem. Quam tamen postea contringere & circumcidere laborat per adjunctionem, quod negat se unquam illum Decanatum pacifice possedisse, aut aliquos fructus inde percepisse; dissimulando etiam illud, sub praetextu ignorantiae, quod officium Decanatus in dicta Ecclesia S. Iacobi exercuerit. † Sed rei evidentia, adeoque etiam praedicta instrumenta evidenter contrarium redarguunt; cum etiam de pacifico initio constet ex literis institutionis, & confirmationis in dicto Decanatu; nec per Actorem allegatur vel declaratur, quod aliquem vel quoad possessionem vel quoad proprietatem seu petitorium habuerit contradicteorem in iudicio vel extra: unde praesumenda est continuatio pacificae possessionis, quae in proposito sufficit; lis enim cum facti sit non praesum, sed probari debet, dominic. Gemmanus cons. 82. Bonifacius Novus, Bellanera decis. 83. * Cum praeterea per testes, quos Reus in hac causa produxit, evidenter constet de huiusmodi possessionis pacificae continuatione, atque etiam fructuum perceptione; ita ut plenissima hic sit pacifica possessio, quae instruitur non tantum ex pacifice obtento exercitio curae animarum seu administrationis huiusmodi beneficii, verum etiam ex perceptione fructuum, Glossa in c. Commissa in V. pacificum de elect. in 6. Hostien. in c. Constitutus 46. de appel. Panorm. in d. c. De multa, Rota decis. 63. in novis, Castrensis cons. 365. In primo articulo super quo vol. 2. vel omnium vel majoris partis illorum. Hoc quidem verum est, inter Capitulum S. Iacobi, & Actorem fuisse litem super perceptione fructuum; sed non ex defectu juris Actoris, sed propter illius illaudabilem residentiam, quod duabus sellis sedere volens, in Sancto Petro fecerit residentiam, tamquam etiam ibi Decanus, omissa residentia in S. Iacobo: quae lis, neque jus neque possessionem Decanatus S. Iacobi contingit, sed tantum culpam seu negligentiam ac factum Actoris, propter quod merito non debuit illi permitti perceptio fructuum, qui illaudabiliter residentibus, etiam si nihil de eorum titulo & jure dubitetur, eripi possint, c. Quia nonnulli, c. Cum ad hoc 16. de cleric. non resident. praesertim illis, qui de perf. naliter residendo jura-

mentum præstiterunt, & Ex parte eod. tit. Ita ut si quod impedimentum in fructibus ex parte Capituli Actor senserit, suæ culpæ imputare debeat, quia per illum stetit, quo minus perciperet; ex quo factum non potest dici non pacifice obtinere, *Gloss. in V. pacifice in d. Clem. Gratia & ibi v. d.* Evidentissimum igitur est etiam per sequentem hujus Decanatus adaptionem, iterum consumptam esse gratiam dictæ coadjutoriae: in d. per retentionem illius cum dicto Personatu de Eyne, præfatum Actorem in gravius periculum incidisse, inhabilitatis scilicet retinendi vel obtinendi quodcumque beneficium, *Extravag. execrabilis de præbend.* de quo in inhabilitatis vitio postea plura dicentur.

Accedit, & consumptioni dictæ gratiæ coadjutoriae incrementum addit, Decanatus S. Petri Lovaniensis, quem per viam electionis adeptus est Actor 26. Januarij anno 1562. pendente adhuc prædicta gratiæ coadjutoriae, hoc est vivente adhuc D. Maij, qui primum decessit in Junio Anni 1563. cujus quoque canonicam institutionem & pacificam possessionem per omnia obtinuit, & inde huc usque sine ulla interpellatione vel turbatione retinuit; ut Actor aperto ore & simpliciter contineatur. * Ita quod vel hujus solius dignitatis acceptio & retentio, sufficiat ad prædicta gratiæ subversionem; ex triplici illa canonum prohibitione & indignatione adversus hujusmodi incompatibilium beneficiorum aduersionem, d. cap. De multa, d. Clement. Gratia, d. c. Execrabilis. Ita ut etiam habenti ex legitima dispensatione duo incompatibilia beneficia (qualia Actor ante illum Decanatum S. Petri duo obtinuisse & retinuisse demonstravimus) aliud incompatible conferatur, hujusmodi collatio sit inutilis & invalida, *Ordinary §. in conferendis. De ind. ordin. in 6.* ut multo magis effectum habeat perimendi pendentes gratias.

Neque sane hac in parte Actori proderit, quod ante mortem Domini Maij, pendente adhuc expectatione successionis in dicto Decanatu per mortem ejusdem Domini Maij, prædicta priora duo incompatibilia beneficia, videlicet Personatum de Eyne, & Decanatum S. Iacobi, deseruerit.

* Nam in proposito ad inducendam extinctionem tacitamque renuntiationem concessæ gratiæ ad incompatible beneficium, atque item ad inducendam vacationem prioris, per assecutionem & adaptionem secundi incompatibilis, sufficit secundi acquisiti beneficii semel pacifice acquisita possessio, *c. Licet Episcopus, De præb. lib. 6. c. Commissa §. 1. De c. et. lib. 6.* ut eleganter respondit Paulus Castrensis, *conf. 165. In primo articulo super quo vol. 2.* Usque adeo, ut in hoc articulo non requiratur annalis vel minoris alicujus temporis possessio, *Lud. Gomez. ad reg. Cancell. de trien. possess. q. 53.* sed sufficiat in adaptione acquirenti nullam moveri contrariam juris vel facti, aut motam postea sopiri; ita quod acquirens liberam nactus sit vel ab initio, vel postea acceptati beneficii administrationem & possessionem, saltem majoris partis bonorum, sic quod in hujusmodi articulo etiam futurus eventus inspicatur, *Castrens. in d. conf. 255.* Adeo ut Castrensis, *d. conf. 265.* Lapum reprehendat in eo, quod existimaverit requiri pacificam possessionem, saltem duorum mensium, ut per secundi in-

compatibilis assecutionem vacet prius; dicens nullum esse textum juris civilis vel canonici, qui hoc dicat. Ut merito nec Petri Rebuffi in *praxi benef. tit. de non promotis intra annum*, (cujus patrocinio in hoc articulo utitur Actor) traditio de annuali possessione huc transferenda sit, cum loquatur de alio vitio, & periculo amissionis beneficii ob defectum promotionis intra annum adeptæ pacificæ possessionis. Regula enim illa continet expressè hanc temporis præfinitionem, *Gomez. d. quest. 52.* sed nulla est temporis præfinitio in caducitate seu amissione hac, quæ inducitur per adaptionem secundi incompatibilis. Cum alioqui ex superius deductis constet, Actorem tam Personatum de Eyne, quam Decanatum S. Iacobi, pendente adhuc Coadjutoria, ultra annum pacifice possedisse; ac de altero per viam permutationis, de altero per liberam resignationem disposuisse, & ulterius Decanatum S. Petri Lovaniensis obtinuisse, & in hunc usque diem sine ulla controversia juris & facti possedisse. * In hoc enim articulo in momento res considerari potest, ut eodem instanti ²⁷ (ut dicit Geminianus, *d. conf. 82. n. 3.*) quo accedit incompatible, inducatur extinctio prioris, & posterioris ingressus contineat exclusionem prioris. Sic quod in hoc juris articulo penitentia locus non sit, *Pet. Anchor. in c. si tibi num. 2. & ibi Phil. Franc. n. 2. De præbend. lib. 6.* ob id, quod adeptio posterioris executionem juris secum trahat: usque adeo, ut in optione adipiscientis non sit, utri beneficio cedat; cum posterius tantum retinere possit, *Clemen. si plures, De præbend.* & retinendo primum cum posteriore, indignum & inhabilem se faciat, si absque moræ dispendio infra mensis spatium in manibus Ordinariorum ulterius non resignaverit prius: idque non tantum ad illud, verum etiam ad quodcumque aliud beneficium obtinendum, in d. etiam ad sacros ordines suscipiendos, *d. Extravag. Execrabilis §. quia vero deinceps.*

Sed nec hoc hac in re patrocinatur Actor, quod fructus Decanatus controversi non perceperit, sed ²⁸ D. Maius. Nam quamvis verum sit, quod per adaptionem secundi incompatibilis, cujus fructus adipiscens percipere non potest, quia scilicet alij reservati sunt ad tempus, non vacare primum ipso jure, sed demum ex tempore, quo, finita reservatione fructuum, ex secundo potest recipere fructus, *d. c. si tibi concessio de præbend. lib. 6.* idem tamen non obtinet in casu converso, cum ex primo fructus non possunt percipi; possunt autem ex secundo, ut ex verbis Canonis aperte deprehenditur: quia posterioris acquisitio plenior est, quam prioris, quæ fructuum perceptione destituitur; faciliusque amittitur, quod imbecillius est, per accessionem ejus, quod plenum jus habet, quam è diverso per imperfectum actum sequentem tollatur antedens, qui pleno jure constat, *DD. in d. c. si tibi concessio.* Cum alioqui posterioris beneficii incompatibilis (cujus fructuum perceptio ad tempus est impedita) acceptatio tam potens sit, ut saltem inducat amissionem prioris; quamvis illius amissionis effectus suspendatur, donec posteriori beneficio accedant ipsi fructus; & ita quidem, ut non permittatur acceptanti ex penitentia, relicto posteriore,

steriore, retinere prius, *Anchor. in d. cap. Si tibi concessio*. Et hoc est, quod eleganter docet Philippus Francus, *in d. cap. Si tibi concessio* n. 2. quod officium dicti canonis non sit tollere vacationem inductam ex decreto Concilii Lateranensis, *d. cap. De multa*, sed tantum suspendere ejus effectum. Quamvis hæc consideratio sit hic supervacanea; ob id, quod præsens questio non tam versetur in decreto Lateranensis Concilii, quam in Clementinæ constitutionis dispositione, *d. Clem. Gratia*; inducente peremptionem gratiæ ad futurum beneficium incompatibile: sub qua gratiæ superius deduximus etiam contineri Coadjutorias cum futura successione; prout etiam in ipsa Coadjutoriarum bulla hæc concessio specialiter appellatur gratia, *in V. effectus huiusmodi gratiæ &c.*

Quæ omnia metuens Actor confugit ad verba dictæ bullæ Coadjutoriarum, & præterea præsidium quaerit ex dispensatione quadam, quæ sibi permittitur esse putat plura incompatibilia beneficia retinere, sine periculo vacationis priorum. Sed in neutro latius præsidij est. Nam quod ad prius attinet, ideo adversus incompatibilitatem secum dispensatum putat, quia bullæ coadjutoriarum inserta est hæc clausula, *Nec non omnia & singula beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura &c.* & præterea quod in eadem bulla contineatur absolutio à quibusvis excommunicationibus, suspensionibus, & interdictis, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & penis à iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis: quasi derogatio huius maioris vicii, quod omnem acquisitionem impedire solet, *c. 1. De rescript. lib. 6. c. Postulatus de electione. excommun. vel depositis*, proclivius continere videatur incompatibilitatis vitium, quod ex sequenti acceptione seu ademptione beneficii primum induceretur.

Cæterum manifesta est juris decisio, *in cap. Non potest, in fin. De præbend. lib. 6.* quod per huiusmodi clausulam non inducatur dispensatio super incompatibilitate; sed tantum tollatur vitium surreptionis, quod exoriri posset, ob omisam individualem expressionem omnium beneficiorum, quæ impetrans tempore impetrationis obtinebat; nec ullo modo pertinet ad dispensationem beneficiorum postea acquirendorum; neque etiam prius acquisitorum, quatenus incompatibilia sunt. Ita ut huius clausulæ peculiaris & propria operatio sit, quod operetur effectum tantum individuae expressionis, *d. cap. Non potest in fin. DD. in l. 1. ff. de legat. 1. Paul. Paris. cons. 1. n. 105. & 130 vol. 3.* Quod etiam pertinet clausula absolutio à censuris, ut scilicet tollatur vitium surreptionis & incapacitatis, quod ob censuras suppressas exoriretur, *d. c. 1. De rescript. lib. 6. Cardin. in Clement. 1. §. 1. quest. 5. De relig. dom.* Vnde etiam est, quod dicta clausula sit restricta per adjectionem horum verborum, *ad effectum præmissorum*; hoc est ad excusandam prætervandamque concessionem ab initio à vitio surreptionis; & minime adversus futuram incompatibilitatem & inhabilitatem, quam Actor sua sponte incurreret: sic ut nihil operetur adversus ambitionem, & acceptionem, aliisque impedimenta, quæ postea culpa & præcipiti cupiditate subsecuta sunt. Neque quia per huiusmodi clausulam vitium surreptionis sublatum, & per consequens cum ex-

communicato dispensatum est, ut valeat impetratio, censetur quoque in sequenti clausula contineri dispensatio ad incompatibilia, quasi id minus sit: † nam longè majus est vitium incompatibilitatis, pluribusque canonibus continetur illius execratio & detestatio, *d. cap. De multa, d. c. Quia nonnulli, d. Extravag. Execrabilis*. Et ut majus sit vitium excommunicationis, ex dispensatione tamen super illa, non potest inferri dispensatio super altero vitio incompatibilitatis. † Cum alioqui à maiore ad minus non rectè semper ducatur argumentum affirmativè, *præses in loco à maiore*; & in odiosis atque exorbitantibus non admittatur extensio: atque ita, sublato uno vitio in concursu plurium, semper manet vis impediendi in altero, quod sublatum non est, *l. Si non lex. 83. de hered. instit.*

Dispensatio altera ab Actore constituitur in bulla, quam ab illustrissimo Carolo Caraffa Cardinale obtinuisse dicitur, in anno 1557. septimo Calendæ Februarij; & quidem tam latè, ut Actor sibi persuadeat, sine ulla restrictione secum dispensatum esse, ut duo quæcumque incompatibilia beneficia obtinere & retinere possit. † Verùm in primis dubitatur de dicti Cardinalis potestate, an scilicet hoc jus dispensandi habuerit; neque enim præsumitur huiusmodi mandatum seu facultas, nisi per literas Apostolicas probetur, *l. 1. c. De mandatu Principum*. Exhibuit Actor impressum quemdam libellum, qui bullæ Apostolicæ, in qua hæc potestas continetur, tenorem seu copiam refert, sed eum authenticum non proferatur, fidem mereri non potest, *l. 2. De fide instrum.* Et ut fidem mereatur, constatque de facultate & potestate hæc Cardinalis, nihilo tutior erit Actor. Primum ex eo, quod ea dispensatio planè sit surreptitia, ob omisam expressionem gratiæ Coadjutoriarum, & dicti Personatus de Eyne, quæ tempore huius assertæ dispensationis procul dubio habebat, *d. c. Non potest, c. 1. c. Si cui De præbend. lib. 6. ** Et quamvis gratia, quæ jus ad rem tantum tribuit, regulariter necessario exprimi non debeat; debet tamen, quando gratia competit ad beneficium electivum, *Paul. Paris. d. consil. 82. Pensio octo ducatorum n. 30. & 31. vol. 4.* qualis est hic Decanatus. Secundò huiusmodi dispensatio respicit tantum futura, non præterita, hoc est, refertur ad beneficia incompatibilia, acquisita post datam dispensationis, & minime ad ea, quæ eo tempore obtinebat. † Ita enim accipienda sunt hæc dictæ bullæ verba, *Si tibi alia canonice conferentur, aut eligeris, presentaberis, vel assumeris ad illa*; quæ sunt verba merè futuri temporis, nec præteritum aut præsens ex sua natura comprehendunt, *DD. in l. Si stipulatus fuerim §. 1. l. Si à colonio 89. de verb. obl.* Sic quod Personatus de Eyne, & dicta Coadjutoria neque ex verbis, neque ex sententia dictæ bullæ dispensatoriæ, contineantur sub hac dispensatione, *panor. in c. Ad aures De rescript. Oldrad. consil. 325. Thema questionis, Relusus in praxi benef. in tit. de dispensatione ad duo, in verb. conferantur*; ideoque dicta Coadjutoria plenè renuntiata sit, per acceptionem & retentionem Personatus de Eyne, quæ hanc assertam dispensationem longo tempore antecessit: nam hæc dispensatio ad hanc combinationem gratiæ Coadjutoriarum & Personatus de Eyne

Eyne retroferri non potest; sed per acceptationem Personatus de Eyne, qui notoriè incompatibilis est cum Decanatu controverfo, censetur renuntiatum gratiæ dictæ Coadjutoriae, *d. Clemen. Gratiæ.*

Et præsupposito, quod hæc dispensatio fuerit valida, effectumque suum ad dictum Personatum de Eyne retrò extendere possit; perinde tamen consumptus esset effectus huiusmodi gratiæ, per acquisitionem tertij incompatibilis, hoc est, Decanatus S. Jacobi, quem longiore tempore cum Personatu de Eyne, post datam Coadjutoriam, pacificissimè possedit, eumque, ut superius deductum est, non nisi voluntariâ resignatione, eaque non purâ ac simplici, sed ex causa permutationis, dimissit; obtenta ex huiusmodi resignatione non tantum Capellaniam in Schornaco, sed etiam bona & pingui pensione ex eodem Personatu: ita quod adhuc in effectu censetur obtinere personatum de Eyne, in cuius vicem obtinuit & diu retinuit dictam Capellaniam & pensionem. * Qui enim cum adversario suo concordat, aut aliter de beneficio, ad quod gratiam habuit, disponit, gratiam suam consumit, *Lud. Roman. cons. 329. Præfens consultatio, Ioan. Bapt. Ferret. cons. 26. Super mansuaria n. 2.* quod enim in locum ejus surrogatur, pro eo est, cui surrogatur, & pensiones assignatæ ex causa beneficii dimissi loco beneficii sunt, *Innoc. & alij in c. Postulasti & in c. Ad audientiam 31. De rescript. Sigui de pensionib. q. 67. n. 4.* Et omnem dubitationem discutit sequens, sed mortem D. Majj antecedens, Decanatus S. Petri Lovaniensis acceptatio, & illius perpetua ac continua possessio pacifica: quia hic Decanatus procul dubio aliud beneficium est etiam incompatible: & sic notoriè finis bullæ suæ dispensatoriae excessit, illamque consumpsit. *

Neque enim ea est dictæ dispensationis potestas, ut nundinationem etiam beneficiorum admittat, & duorum incompatibilium occupationem quamcumque permittat; sed tantum duorum primorum sequentium, non etiam quorumcumque, quæ priorum renuntiatione, resignatione, compemutatione, vel alia ratione accederent. Aperta enim est juris dispositio, huiusmodi dispensationem consumi in prioribus duobus, quæ post eam obtentam acquiruntur, *d. cap. Non potest de præben. lib. 6.* nisi hoc quoque in dispensatione sit expressum, ut dispensatus utrumque vel alterum incompatibilium dimittere, & in locum dimissi vel dimissorum, aliud recipere possit, *Rebuff. in d. tit. de dispens. ad duo, ad V. & loco dimissi.* Eâ enim clausulâ omisâ, dispensationis effectus concluditur & infringitur intra duo priora, & impedit progressum ad alia, cum eo juris effectu, ut posterioris incompatibilis acceptatio perimat jus priorum, illaque ipso jure vacare faciat. Proinde toto cælo errat Actor, cum primum incompatible constituit in Decanatu S. Petri Lovaniensis, nec oculos conjicit ad duo intermedia, Personatum scilicet de Eyne, & Decanatum S. Jacobi, quæ illum pacificè obtinuisse superius apertissimè demonstravimus.

Pariter non minor juris error in eo consistit, quod Actor omnium horum incompatibilium beneficiorum exitum postremum fuisse Decanatum controversum; & sic priorum, non illius, vacationem ex vitio incompatibilitatis inductam

fuisse: nam alterum horum fateri oportet, vel ex tempore bullæ Coadjutoriae Actoris jus acquisitum fuisse in re, illiusque temporis rationem habendam, ut per adeptionem posteriorum beneficiorum, sic acquisiti juris vacatio ipso jure inducta dicatur, *d. Clemen. Si plures, d. c. De multis;* vel tunc nihil acquisitum fuisse præter expectationem seu expectativam gratiam; quæ ipsa non minus, quam acquisitum beneficium, ipso jure resolvitur & extinguitur per sequentem incompatibilis beneficii acquisitionem. Atque ita fit, ut Actor modò initium, modò finem temporis, prout sibi commodum esse putat, arripiat; modò hanc Coadjutoriam pro absolute acquisito beneficio, modò pro gratia expectativa reputet, sed utrumcumque facit, temper impingit in juris prohibitionem & penam, *d. Clemen. Gratiæ, d. c. De multis.* Finem itaque in hoc primo capite seu articulo facientes, in eo perstitimus, tempore mortis D. Majj Actoris nihil juris competisse ex Apostolica bulla Coadjutoriae.

Quod etiam agnoscens Actor, dum sic videt se undique premi, confugit ad novum remedium, hoc est, novam provisionem, quam se obtinuisse dicit à Pio Papa, Kalen. Augusti anno 1563. in quo consultit secundum consultationis propositæ caput. Sed hac ex parte nihilo tutior aut melior efficitur Actoris conditio: nam conditionalis est hæc provisio, si scilicet tempore datæ huiusmodi novæ provisionis nemini specialiter jus in dicto Decanatu acquisitum esset. Iam verò ex his, quæ postea in tercio capite dicentur, manifestissimè constabit, Reo hujus causæ antea jus in dicto Decanatu acquisitum fuisse, per justam & validam electionem, illique subsecutam canonicam institutionem: ita quod nihil necesse sit in hoc articulo diu subsistere. Quamvis tamen & hoc verum sit, hanc novam provisionem prorsus esse inutilem, propter vitium surreptionis & obreptionis non uno, sed multis modis. Et primò quidem, ob commistam, atque ut ex juris præsumptione assumi potest, calidè ad circumveniendum suppressam mentionem quorundam beneficiorum, quæ ultra expressa tempore novæ provisionis Actor obtinebat; prout partim ex actis constat, partim per Reum amplius probari oblatum extitit de Capella nostræ Domine dictæ Ter Pietæ, impetrata & obtenta in mense Junio anno 1563. de Personatu de Cruys-haulte, item de annua pensione viginti librarum grossorum Flandriæ super Ecclesia S. Bavonis Gandavensis, cum in dicta nova provisione tantum exprimitur Personatus de Eyne, Decanatus S. Jacobi, & Decanatus S. Petri Lovaniensis; idque adhuc cum ea significatione, quasi huiusmodi expressorum nulla simul, & præsertim incompatibiliter tempore novæ provisionis, sed successivè possederit: cum evidentissimè ex superius deductis constet, quod post impetratam gratiam Coadjutoriae, pacificè possederit eodem tempore Personatum de Eyne, & Decanatum S. Jacobi. * Vsq̃ue adeo enim necessaria est in nova provisione ac

37.

quacumque gratia beneficii expressio omnium beneficiorum obtentorum, ut etiam requiratur expressio quarumcumque gratiarum, quæ effectum sortitæ non sunt; & eâ omisâ inducitur novæ impetrationis

petrationis omnimoda nullitas & invaliditas, d. c. *Non potest*, De *prob.* lib. 6. c. *Super literis De rescript.* Et hoc est quod Nicolaus Milis dicit in suo *Repertorio aucto. in gratia* gratiam in beneficiis esse surreptitiam, nisi in ea fiat specialis & expressa mentio de beneficio, vel literis ad beneficium obtentis; sic quod generalis mentio non sufficiat, ut latius & elegantius deducit Paul. Parisius, *consil.* 74. *Gratia super dicta* vol. 4. Quod potentius obtinet in sequenti gratia seu provisione, quæ prioris provisionis seu gratiæ, potissimum extinguitur (ut est in proposito ad dictam Coadjutoriam) est revalidatoria, & quæ non motu proprio, sed ad preces obtinentis conceditur, *Lud. Roman. consil.* 362. *Quoad primum nu. 4. Paul. d. nu. 6. seq.*

Deinde intenditur dicta surreptio & obreptio ex diversis dictæ novæ provisionis clausulis, & verbis falsam narrationem continentibus; veluti quod Reus se in hunc Decanatum intruserit, suppressa legitimâ ejusdem Rei electione & confirmatione; narratione præsentis vacationis ejusdem Decanatus, narrando Reum simplicem esse clericum, suppresso ejus ordine sacerdotali, in quo sciebat eum esse constitutum, narrando quoque se obtinuisse dispensationem ad duo quæcumque incompatibilia beneficia; supprimendo ejusdem dispensationis nullitatem, ob omissem mentionem beneficiorum, quæ tunc obtinebat & expectabat, præsertim gratiæ dictæ Coadjutoriæ, ut superius dictum est, c. *Cum adeo* & ibi *glos. in V. si dignus existet de rescript. cum alijs superius allegatis.*

Adversus quæ surreptionis & obreptionis vitia 38 nihil patrocinatur hæc clausula, in principio dictæ novæ provisionis posita, *Nec non omnia & singula &c.* quia, ut superius diximus, circa bullam Coadjutoriam, illius potestas non operatur effectum individualis expressionis, sed tantum præservatà vitio surreptionis & obreptionis, c. *Non potest*, De *probend.* lib. 6. ad finem impetrationis, non etiam ad impetrationis indubitatam validitatem, si aliunde illa ex accessione alterius vitij possit dici esse nulla: ut in proposito, ex præmissis, id rectè dici potest; concurrente præsertim inhabilitate & incapacitate Actoris, quam contraxit ex retentione plurium incompatibilium beneficiorum (ut superius late deductum est) & per superveniens augmentum hujusmodi incompatibilitatis & indiguitatis, atque adeo etiam irregularitatis, propter excommunicationes adversus eum latas, & per eum contemptas, factæ etiam celebratione Missarum, adversus quas non constat eum umquam legitime restitutum fuisse: ut merito, vel ob hanc solam causam, omne jus novæ provisionis resolutum sit, c. *Eos*, c. *Solus*, & ibi DD. *de sent. excommun.* lib. 6. quæ quidem acquisiti juris resolutio, Reo in hac causa ad effectum acquirendæ exceptionis prodesse debet, licet aliàs ex superveniente causa de novo intentio Actoris non iustificetur.

Progrediendo ad tertium hujus consultationis articulum, à cujus tractatione abstinere poterat, propterea quod Dominus Marcus non Actoris vicem, sed Rei partes in hac causa obtineat, nihilque ei ob id necesse sit de jure suo docere, sed ex communi juris regula, l. *ult. ff. De rei vindic. l. Qui accusare*, C. *De edendo*, quæ perinde in beneficiis

bus, *Purpurat. in d. l. Qui accusare* 172. ut alijs quibuscumque causis locum habet, absolvi debeat Reus, Actore non probante, eaque ex causa ad aliud quoque non concluditur Reus, quàm ad absolutionem ex commodo possessionis, in qua per duas sententias conformes Concilij provincialis ac Parlamenti Mechliniensis manentibus est, ut animi consultissimorum Dominorum Assessorum ad partes Rei sint inclinatiores, & aversiores ab allegationibus, quibus Actor jus, quod Reus asserit, oppugnat, paucis, quo jure Reus nitatur, perstringemus; remotis his, quæ ad illius subversionem Actor in medium profert. Est autem id ex juxta & canonica electione eorum, penes quos erat jus eligendi, subsecuta debitâ institutione seu confirmatione, ut constet ex horum liquida & clara deductione, unâ cum exhibitione instrumentorum id probantium. Adversus quæ Actor plurima in contrarium adfert, partim ex re, partim ex persona eligentium, partim ex persona electi, partim ex non observata juris forma; sed nihil est quod stringat.

Nam ex re quod obijcitur, hunc Decanatum tunc non vacasse, continet refutationem potestatis & effectus auctoritatis Coadjutoriæ, quasi ex illa, propter insertam clausulam, *Ex nunc prout ex tunc*, Actor etiam ante mortem D. de Maij effectus fuerit Decanus Ecclesiæ, de qua hic questio; ideoque ad alterius electionem procedi non potuerit, c. *l. & seq. De concess. probend.* Caterum profuit hæc obiectio ex pertinaci Actoris contentione, quod dicta Coadjutoria non fuerit subiecta Clementinæ constitutioni, d. *Clemen. Gratia*: proinde cum latissimè in primo articulo sit deductum, hanc Coadjutoriam includi & subijci limitibus & terminis ejusdem Clementinæ constitutionis, Actoremque in diversis locis hujus processus confiteri ex morte Domini Maij vacasse hunc Decanatum, manifestissimum evadit, non rectè hic obijci defectum vacationis: cum verissimum sit, per acceptionem sequentium aliorum incompatibilium beneficiorum, renuntiatum fuisse dictæ Coadjutoriæ, & per eam sequentis vacationis ex morte D. Maij libertatem nullo modo contractam fuisse: ita ut hic occurrat vacatio de jure & facto; * cum etiam sola vacatio de jure faciat locum tam electioni 39 quàm provisioni quarumcumque dignitatum & beneficiorum, cap. *Si tibi absenti*, De *probend.* lib. 6. *Rebuff. in praxi benef. lib. 1. tit. De requisit. ad collat.*

Secundò obijcitur, quod sic vacantis Decanatus potestas ea fuit, ut quoad ipsos eligentes non censeatur tunc vacasse: quasi scilicet Ordinarius non possit admoveere manum beneficio reservato per Sedem Apostolicam, propter reservationis hujusmodi potestatem; quasi temel affectum beneficium ex reservatione Papali perpetuò maneat affectum, donec per eandem vel aliam Papæ provisionem de ea fuerit plenè dispositum, cap. *Si eo tempore*, De *elect.* lib. 6. c. *ad Romani in extravag. communib. de probend.* Verùm veritas juris aliter se habet: nam 40 quamvis id verum sit eo casu, quo Papa hujusmodi aliquam reservationem facit motu proprio in favorem Ecclesiæ, ut scilicet de sic affecto vacante beneficio illa vice nemo se intromittere possit præter Papam; eum tamen hujusmodi reservatio fit ad instan-

instantiam & preces certæ personæ, deficiente iure huiusmodi reservationis vel ex morte provisi; vel ex superveniente ejus inhabilitate, vel ex aperta renuntiatione, vel tacita renuntiatione ex acceptatione alterius incompatibilis, hoc casu appositio manus Papæ nihil efficit, quo minus Ordinarius de vacante beneficio disponere possit, & si electivum est, ad eligentes libera redeat eligendi potestas: quia nimirum cessat ratio reservationis respectu personæ, vel quia mortua est, vel quia concessæ gratiæ tacite vel expresse renuntiavit, ut eleganter hæc tradit Cosmas Guymier Glossator Pragmaticæ sanctionis, in tituli. De elect. in pragmat. sanct. ad V. causam. Cum itaque tenor dictæ bullæ Coadjutorie nullum motum proprium contineat, sed tantum preces & petitionem dicti Domini Maji & Actoris hujus causæ; evidenterque constet eundem Actorem per acceptationem sequentium incompatibilium renuntiasse dictæ Coadjutorie, & per retentionem plurium incompatibilium indignum se fecisse; dubitatio nulla est, quin vacatio ex morte Maji inciderit in liberam potestatem ordinariarum eligentium.

Ex persona eligentium obijcitur, quod excommunicatione gravati, & in mala fide versati fuerunt; ob id, quod præcepto Decani S. Pharaïdis Iudicis & executoris dictæ assertæ bullæ non paruerint: sed non advertit Actor, quod ius dictæ Coadjutorie tunc erat resolutum, & extinctum ex potestate dictæ Clementinæ constitutionis, per quam extinctionem resolvitur quoque deputati executoris potestas, & impune non paretur, cui jurisdictionis vel executionis nullum est ius, l. final. ff. de iurisdic. om. iudic. corruente quippe principali dispositione, corruunt omnes clausulæ accessorie, c. Accessorium. De R. l. in 6. Decimus cons. 60. Viso themate, Castrensis. & alij in l. i. ff. Si maior. fact. ratum habuerit. Ex qua ratione etiam dissolvitur, quod Reo obijcitur, de simili indignatione ex resistentia adversus Decani S. Pharaïdis executionem; tam ex bulla dictæ Coadjutorie tamquam extincta & resoluta, quam ex nova provisione, ob quam Actor veritus non est etiam clarissimis Dominis iudicibus prima & secundæ instantiæ impingere notam excommunicationis, de quo in actis latis dictum est.

Ex persona Electi multa comminiscitur Actor, quod illum ineligibilem faciat, ultra prædictam indignitatem & inhabilitatem. Et primò quidem, quod non constet de ordinibus, & præsertim de sacerdotio Rei: sed nimis evidens est hæc Actoris calumnia; cum in actis extet ejusdem Actoris clara confessio, per quam confitetur aperte instrumenta omnia per Reum de singulis suis ordinibus, tam minoribus, quam maioribus exhibita, esse vera & authentica; exceptâ solâ signaturâ ac manu Episcopi Sateptani, qua sacerdotium Rei probatur: in cujus quidem scripturæ negatione non persistit, sed per geminationem horum verborum, *ignosco, fateor, fateor, inquam, Sateptam*, &c. ab ea recessit. * Ultra quam confessionem accedit quoque positiva Actoris confessio, quod Reus exultat in sacris ordinibus etiam presbyteratus. Accedunt quoque diversorum testium clara testimonia, non de eo tantum, quod Reus pro sacerdote, verum

etiam pro diacono, subdiacono & inferioribus ordinibus ordinato, ante & post electionem reputatus fuerit: quæ reputatio præsertim contrarium, ius facit super quasi possessione & usu sacerdotij, ut eleganter tradit Baldus, in l. Ea quam n. 8. c. de fidelicomm. Ita ut supervacuum sit in hac improbabili exceptione consistere; potissimum quod inter prædictos testes non pauci sint, qui dicant se interfuisse primitijs Rei.

Secundò obijcitur Reo, quod tempore electionis non fuerit Canonicus vel Thesaurarius dictæ Ecclesiæ, & sic ineligibilis; ob id, quod tempore requisito, post acquisitam Thesaurariam ejusdem Ecclesiæ, non fuisset promotus ad sacerdotalem ordinem, quem expresse requirit dicta Thesauraria, quodque ob id eadem Thesauraria exciderit, & sequenti Decanatu se indignum fecerit. Verum nec huic exceptioni quicquam tribuendum est, cum & ipse Actor Reum semper recognoverit esse Thesaurarium & ante tempus dictæ vacationis, post adeptum sacerdotium plusquam sexennium, eandem Thesaurariam pacificè possederit; eique ob id quæstio Domini reficari non possit: cum nec possit triennali pacifico possessori, Reg. Cancell. De trien. possess. Et vim huiusmodi exceptionis retundit privilegium Universitatis Lovaniensis, quo permittitur in dicta Universitate studentibus, ut possint septennio differre sacerdotium insistendo studiis: quo quidem septennio currente, & ante illius exitum Reus legitime ad sacerdotium promotus fuit; ut de his, & studio Rei satis probatum est, tam per testimonia Rei, quam publica & legitima documenta.

Ex forma electionis oppugnationis causas varias congerit Actor. † Primò ex eo, quod ad eam non sint vocati omnes absentes: sed ex adverso replicatur absentium vocationem de jure non semper esse necessariam, præsertim eorum, qui tempore huiusmodi absentiae in Ecclesia ordinariam residentiam non faciunt, c. Cum inter universas & ibi gloss. D. De elect. Et quamvis ordinariè resident, si in remoto absens non est, contemni dicatur, si non vocetur, & propter ejus contemptum electio infirmari possit, cap. Quod sicut in fine princip. De elect. ad hoc tamen præterea requiritur, ut contemptus de suo contemptu conqueratur; sic quod ex hoc capite inducatur nullitas non ipso jure, sed per declaratoriam sententiam, contempto injuriam suam prosequente, Gloss. prag. sanctionis. tit. De elect. vers. & cum humana, in V. adveniente die. Et cum electionum directiones ubique uniformes non sint, sed per loca varient, attendenda est obtinens consuetudo, c. Cum Ecclesia in fin. c. In Genesi. De elect. quæ in hac Ecclesia non astringit ad omnium absentium necessariam vocationem: quinimo communis receptum est, quod ex generali juris interpretatione absentes vocandi non sint, ubi non extat specialis consuetudo, absentes vocandos esse, c. Cum in Ecclesia, tunc ibi gloss. De præbend. lib. 6. cuius probationem in hoc casu Actor facere debuisse: ita quod sufficiat majoris & sanioris partis electio, cap. Licet vers. ex hoc tamen De election. nec noceat prætermisio aliquorum non residentium, aut extra provinciam existentium, c. Coram De election.

Qua

Qua ratione curandum quoque non est, quod obijciatur huic electioni vitium clandestinitatis, omisso bannorum, omisso Missa de S. Spiritu, publicationis factae electionis, & decantationis hymni, *Te Deum laudamus*: nam ut uno complexu omnes has objectionum causas diluamus, dicimus, omnes huiusmodi solemnitates substantiales non esse, & earum praetermissionem non semper vitia- re, ut ex Nic. Boerio in glos. sua ad Mandatum, in Tract. De elect. c. 19. in prin. Cosma Guymier, in glos. Prag. sanct. tit. De elect. d. vers. & cum humane, in verb. suscipiant, ac Petro à Baxio in directorio elect. c. 13. n. 21. & c. 27. n. 4. latius est deprehendere, ad quos sufficit facta remissio: cum alioqui ex his actis & instrumentis in ea exhibitis, satis constet, illa, quae de omnia publicatione & vitio clandestinitatis proponuntur, non esse vera. Quibus addimus, praescriptam illam plurium solemnita- rum observationem non perinde obtinere nec requiri in minoribus dignitatibus, qualis est hic Decanatus, qui quamvis dignitatem habeat, juris- dictionem tamen nullam, nec curam animarum habet, quae reservata est Praeposito, Cos. Guymier in d. §. & cum humane, Nic. Boerius loco supra citato.

44 Obijciatur quoque Reo, quod non citato seu vo- cato Aetore hac electio facta sit, cum ius id re- quire videatur, c. ult. De elect. in 6. Sed licet id ob- tineat in eo casu, ubi electio in discordia facta est, non obtinet tamen, ubi illa in concordia facta est, nec apparet contradictor, qui iustam contradicen- di causam habeat. Atque ita ea juris dispositio non est trahenda ad nullitatem confirmationis ipso iure, sed ad eam, quae facienda est adhibita cognitione iustitiae & iniustitiae, & ex deprehensa contraditionis iustitia, d. in c. Quoniam De sit. pres- byt. Cosm. Guymier ad Prag. sanct. tit. de elect. vers. facta autem, in verb. praesentata. Cum ergo plusquam manifestum sit, & Aetor ignorare non potuerit, oppositionis vel contraditionis nullam sibi fuisse iustam causam, propter renuntiationem gratiae co- adjunctoris ex Clementina constitutione d. Clem. Gratia, consequens est, nullam non esse, quae non vocato aut expectato Aetore, secuta est electionis confirmatio.

45 Quae confirmatio quamvis etiam oppugnetur ex eo capite, quod Praepositus illam fecerit; facere autem non potuerit, ex eo, quod unus eligentium quoque sit: valida tamen hic cenferi debet; ideo quod ius tam confirmationis, quam electionis per literas Apostolicas erectionis huius Ecclesiae, aper- te concessum sit Abbati seu Praeposito: qua in parte voluntati atque auctoritati Summi Pontifi- cis deferendum est.

Minus itaque nocet, quod traditur, in c. Licet Episcopus de preben. & dignit. lib. 6. de non inducen- do aliquem in corporalem possessionem beneficii, quod per accessionem incompatibilis amittitur, non vocato priore possessore: quia loquitur de eo, qui sic amissi beneficii per illam tacitam re- signationem realis possessor fuit, cui major fie- ret injuria propter possessionem; quae non fit illi, qui possessor numquam fuit, ut est in casu pro- posito, d. c. Licet Episcopus, & ibi d. De. Ex his ita- que omnibus aliisque pluribus, quae adhuc addu-

Conf. Wamel. Tom. 1.

ci possent, Clarissimis Dominis Assessores exisimamus satis liquere de bono iure praefati Rei.

Restat ergo quartus propositae consultationis articulus; num scilicet ex praecedente aliqua ex-terna causa, vel sequente, ius praefactae electionis resolutum sit? Constitueret sane ita laborat Aetor ex nova constitutione Pij Quarti; propter collu- sionem & tacite fidei accommodationem, quam contendit Reum fecisse & iniussu cum Domino Petro Gielis super praefacta Thesauraria. Sed hic haerendum non est, quod tota haec res in fa-cto magis, quam in iure consistat; neque per Aetorem probata sint, quae ad huiusmodi collu- sionis vel confidentiae probationem sufficiant.

† Etsi enim dicta constitutio contenta sit argu- mentis & indicijs; argumentorum tamen & in- dicatorum exacta extare debet probatio: ut fit in doli probatione, l. volum ff. & C. De dolo. Neque ex sola affinitate aut familiaritate inter Reum, & Dominum Petrum Gielis argumentum suffi- ciens desumitur; neque etiam ex eo, quod Reus procuraverit eidem Domino Petro provideri de hac Thesauraria: nam quilibet etiam extraneus, multo magis cognatus, affinis, vel amicus potest alij etiam sine mandato impetrare literas seu gra- tias ad beneficia, c. Ex ore & ibi Panor. De his quae sunt a maior. parte Capituli. Cum alioqui etiam plea probatio huiusmodi confidentiae Aetori nihil prodesset: propterea quod id accidisset diu post impetratam per ipsum novam provisionem, quae iustificari non posset ex sequente vel supervenien- te defectu juris Rei; sed ex praecedente tantum, propter exclusam conditionalem assertam novae provisioni insertam, si alteri in quaesitum non sit, c. Abbate, & ibi d. De sent. & re iud. lib. 6. Unde etiam percipitur improbitas Aetoris, exhibentis priorem quamdam nostram consultationem, quam importune instante Aetore scripsimus, ex praesup-posito in alia causa, & inter alias partes: de cuius praesuppositi veritate nihil in hac causa constat; & falsum fuisse praesuppositum, indicat exitus illius causae in materia possessoria nuper definitae. Sic quod manifestissimum evadat, nihil occurrere, per quod dici possit ius Domino Reo ex electione & confirmatione acquisitum, ullo modo resolutum & extinctum esse. Proinde finem faciendo (sub correptione Clarissimorum Dominorum Assessorum) concludimus, partes Reverendi Domini iudicis esse, ut sententiam in hac causa ferat secun- dum conclusionem & petitionem Rei, non tantum quoad principale, hoc est, absolutionem ab impe- titione Aetoris; verum etiam quoad condemna- tionem omnium expensarum litis, quam idem quoque Aetor passus est in utroque iudicio posses- sorio, ob huiusmodi litis persecutionem nimis im- probabilem.

De